

Asia: VN/26275/2020

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS LENTOLIIKENTEEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto koskien luonnosta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua periaatepäätöksestä lentoliikenteen kasvihuonekaasujen vähentämisestä.

ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina kooten hallinnon, tutkimuksen ja yritystoimijat yhteen. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu yli 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tavoitteena on edistää liikenteen digitalisaation ja liikenteen uusien palvelujen toteuttamisen yleisiä edellytyksiä sekä tehdä tunnetuksi tieto- ja viestintätekniikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. ITS Finland myös koordinoi työ- ja elinkeinoministeriön alaisen Liikennealan kansallisen kasvuohjelman toimeenpanoa.

ITS Finland toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomi on onnistunut erinomaisesti hyödyntämään strategista sijaintiaan Aasian ja Euroopan lentoliikenteen solmukohdassa. Tämän menestyksen seurauksena Suomeen on syntynyt tuhansia työpaikkoja ja Suomessa on kiitettävästi kehitetty lentoliikenteen päästöjä vähentäviä ratkaisuja. Vastaavasti kehityksen seurauksena Suomen lentoliikenteen päästöt ovat henkeä kohden suuret, sillä suomalaiset ovat kaikkein eniten matkailevien kansakuntien joukossa. Tätä kehitystä silmällä pitäen valtioneuvoston periaatepäätös lentoliikenteen kasvihuonekaasujen vähentämisestä ja tässä esitetyt toimenpiteet ovat tervetulleita.

Tiukkenevat päästörajoitukset ja energiatehokkuusvaatimukset tulee kääntää Suomen vahvuuksiksi investoimalla tulevaisuuden ratkaisujen skaalaamiseen ja luomalla kansallinen 0-päästöisen lentoliikenteen demonstraatiomarkkina. Viennistä elävänä maana Suomen tulee varmistaa, että jatkuvasti tiukentuva säätely ja asenneilmasto lentoliikenteen päästöjen saralla tukee suomalaista vientiä ja työllisyyttä.

Näemme lentoliikenteen bio- ja e-polttoaineiden markkinan kasvun sekä asteittaisen lenkoko-neiden sähköistymisen tukevan toisiaan luoden yhdessä pohjan tulevaisuuden kestäväälle lentoliikenteelle. Suomella on voitettavaa molempien alueiden saralla ja polttoaineiden saralla Suomea voidaan jo pitää maailman kärkitoimijana.

Uusiutuvia biopolttoaineita ja e-polttoaineita tulee kohdentaa ennen kaikkea kansainväliseen lentoliikenteeseen ja polttoaineiden kehitykseen tulee kohdentaa tarvittavia kansallisia tuki-instrumentteja. Periaatepäätöksessä tuodaan kiitettävästi esiin polttoaineiden kohdentaminen maantieliikenteen sijaan lentoliikenteeseen. Kehityksen varmistamiseksi tulee maantieliikenteen käyttöön vapautuva polttoainemäärä arvioida mahdollisuuksien mukaan etukäteen. Näin varmistetaan hyvissä ajoin polttoaineen kohdentuminen aloille, joissa esimerkiksi sähkö ei ole vielä relevantti vaihtoehto. Samalla varmistetaan se, että maantieliikenteessä huomioidaan lentoliikenteen viemä osuus bio- ja e-polttoaineista eikä luoteta päästövähennyksiä näiden varaan.

Kestävien polttoaineiden markkinan vauhdittamiseksi Suomen tulee toimia aktiivisesti EU:ssa vaikuttaen markkinan säätelyyn siten, että koko EU sitoutuu mahdollisimman kunnianhimoisiin tavoitteisiin bio- ja e-polttoaineiden käytön saralla. Periaatepäätöksessä asia on nostettu esiin ja ITS Finland tukee aktiivista EU-tason vaikuttamista.

Akkujen energiatiheuden oletetaan kehittyvän merkittävästi 2020-luvulla ja uudet akkukemiat nostavat energiatiheyyksiä edelleen mahdollistaen sähkölentokoneiden hyödyntämisen kansallisilla reiteillä. Kehityksen seurauksena sähkölentokoneiden oletetaan esim. Norjassa vastaavan kokonaan kansallisesta lentoliikenteestä 2040 mennessä ja olevan säännöllisessä käytössä 2030 mennessä¹. Suomi on aiemmin onnistunut luomaan menestyvää kansainvälistä liiketoimintaa sähköisen liikenteen ympärille esimerkiksi älykkäiden latausjärjestelmien saralla ja lentoliikenteen sähköistyessä uusille sähköistä lentoliikennettä tukeville ratkaisuille on globaalia kysyntää. Markkina-arvioiden mukaan Euroopan sähköisen lentämisen markkinat ovat muita alueita edellä** ja tätä ”kotimaanosamarkkinaa” tulee hyödyntää aktiivisesti.

Kansainvälisille markkinoille pääsemistä helpottavat kansalliset referenssit. Kansallisessa lentoliikenteessä tulee panostaa sähkөөn ja luoda kotimaisille yrityksille toimintakenttä, josta saadaan kansainvälistymistä tukevat referenssit. Toimintakentän luomisessa näemme arvokkaaksi aiemman Tekesin EVE-hankkeen kaltaiset laaja-alaiset ekosysteemikokonaisuudet, joissa alan ratkaisuja kehitetään yhteistyössä useamman yrityksen, tutkimuslaitosten, yliopistojen ja julkisen

sektorin toimijoiden kesken. Toimenpide 6 toimii hyvänä avauksena kansallisen sähköpolt-toaineisiin keskittyvän ekosysteemin rakentamisessa ja vastaavasti toimenpide 8 luo pohjaa kansalliselle sähköistä lentoliikennettä tukevalle ekosysteemille. Latausinfrastruktuuriin panostaminen on nostettu esiin erikseen ja tähän teemaan on hyvä panostaa myös jatkossa hyödyntäen olemassa olevaa suomalaista osaamista (Kempower, Virta). Selvitystyössä tulee huomioida lentoliikenteen tiivis yhteys matkaketjun muihin osiin ja kiinnittää huomiota lentokentän ulkopuolisen matkaketjun osakokonaisuuteen.

Järjestelmän kokonaistehokkuuden kannalta on tärkeää kehittää lentoliikennettä osana koko liikennejärjestelmää ja hyödyntää digitalisaation ja automaation mahdollisuudet täysimääräisesti. Liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet 9 – 14 ovat kaikki kannatettavia. Aktiivisella tietorajapintojen avaamisella ja tiedon hyödyntämiseen tähtää-vällä yhteistyöllä varmistetaan lentoliikenteen integroituminen muihin kulkumuotoihin. Yhteistyön edistäminen esimerkiksi kansallisella lainsäädännöllä rajapintojen avaamisen kautta kuitenkin vaatii riittäviä resursseja valvontaan. Velvoittava lainsäädäntö ilman aktiivista valvontaa ei takaa yhteistyön edellyttämien avointen rajapintojen syntyä.

Toimenpiteiden täytäntöönpanossa on tarpeen vielä priorisoida vaikuttavimmat toimet ja resursoida niiden eteneminen. Vaikutuksia arvioitaessa ja resursseja kohdennettaessa tulee huomioida toimenpiteiden generoima vientipotentiaali. Erityisen tärkeää on vauhdittaa markkinaehtoisten ratkaisujen kehittymistä ja luoda siten pohjaa uusille vientituotteille. Vientiekosysteemien kehittymistä edistetään myös Liikennealan kansallisen kasvuohjelman toimilla.

Kunnioitavasti,

Eemil Rauma

CIO

ITS Finland ry

*The Barents observer 2020 **Market and Markets 2020

Rauma Eemil

ITS Finland ry